

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен
„доктор“

Тема на дисертационния труд: „Методика за развитие на двигателните качества на учениците със специални образователни потребности в обучението по физическо възпитание и спорт“

Автор на дисертационния труд: Диляна Илкова Нанчева

Научен ръководител: доц. Каролина Георгиева Лазарова, доктор

Рецензент: проф. Димитър Танев Кайков, дн

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема „Методика за развитие на двигателните качества на учениците със специални образователни потребности в обучението по физическо възпитание и спорт“ съдържа 175 страници текст, 22 таблици, 25 фигури, библиографска справка от 113 източника, от които 30 на кирилица, 75 на латиница, 8 от интернет и 3 приложения.

Дисертацията е структурирана в четири глави: I. Постановка на проблема; II. Цел, задачи, методика и организация на изследването; III. Анализ на резултати и IV. Изводи и препоръки. В края на дисертацията са включени библиографията и приложенията.

В първата глава „Постановка на проблема“ са разработени теоретичните основи на обучението при деца със специални образователни потребности (СОП). Върху основата на анализа на богат литературен материал се разкрива същността на обучението на деца със СОП. Задълбочено е разгледано интегрираното образование в съвременното обучение на деца със СОП, разкрити са неговата същност, принципи и модели. Определени са проблемите и са посочени перспективите на интегрираното образование в страната. Особено внимание е отделено на социалната интеграция при деца със СОП. Разгледани са различни модели на интегрално обучение на водещи страни в областта на образованието. Обяснена е същността на оценяването на деца със СОП, посочени са нормативните актове и институциите в страната, ангажирани с тяхното интегриране. Направена е характеристика на физическата активност и на основните физически качества и методи за

развиването им. Разкрити са възрастовите особености на подрастващите и сензитивните периоди за развитието на физическите им качества. На края на първата глава на дисертационния труд е изведена работната хипотеза, която е правилно определена. На базата на обобщението на теоретичния анализ в първа глава на дисертацията определено може да се твърди, че Диляна Нанчева има задълбочени познания по изследвания проблем.

Във втората глава „Цел, задачи, методика и организация на изследването“ много добре са дефинирани целта и задачите на изследването. Изследвани са 108 ученика от II, III и IV клас, разпределени в три групи – две групи здрави деца (контролна и експериментална група) и една група деца със СОП. Анкетирани са 70 учители и 70 родители. За решаване на задачите, постигане на целта и потвърждаване на работната хипотеза е приложена комплексна методика от надеждни методи за проучване на литературните източници и документи, наблюдение, анкета. Приложени са девет теста за измерване на значими двигателни качества. Проведен е експеримент с прилагане на разработена от Диляна Нанчева методика за развитие на двигателните качества на учениците. Получените резултати са обработени чрез надеждни математико-статистически методи. Изследването е проведено при добра организация в три етапа за периода от 05.05.2013 г. до 17.03.2016 г. Диляна Нанчева е изградила правилна стратегия за провеждането на научния експеримент, която реализира много успешно в практиката, за което заслужава висока оценка.

Третата глава на дисертацията „Анализ на резултатите“ е много добре структурирана, където компетентно са интерпретирани резултатите от изследването и заслужава положителна оценка. При анализиране на резултатите от проведената анкета се установява, че съществуват редица нерешени проблеми при социалната интеграция на деца със СОП. Голяма част от родителите нямат достатъчно информация за същността на нарушенията на техните деца и не осъзнават положителното въздействие на заниманията по физическо възпитание и спорт за интегрирането им. Те не общуват достатъчно с тях. Малка част от родителите имат желание да се информират за правилните подходи при работа с децата си. Отделни родители работят с децата си у дома след учебно време и постигат известен положителен ефект. Направените диагнози за състоянието на учениците са

непълни и неверни. При анализиране на резултатите от експеримента са установени положителни и достоверни промени на всички измерени физически качества на учениците със специални образователни потребности от II, III и IV клас в резултат на приложената методика. Най-силно методиката е повлияла върху силовата издръжливост на горните крайници, при което тя се е повишила с 62,5% за втори клас, с 54,10% за трети клас и 31,91% за четвърти клас. Разкрити са известни различия за въздействието на експерименталната методика върху физическите качества на учениците. При учениците от втори и четвърти клас методиката е повлияла по-силно върху силата на хвата и взривната сила на горните крайници, а при учениците от трети клас – на скоростно-силовата издръжливост на коремните мускули и равновесната устойчивост ($P=99,9\%$). Приложената методика е оказала положително въздействие на измерените физически качества и при експерименталните групи на учениците от втори, трети и четвърти клас ($P=99\%$).

Усъвършенствала се е и структурата на физическата дееспособност на изследваните ученици със СОП и учениците от експерименталните групи вследствие въздействието на методиката през експерименталния период. Много добре са представени корелациите на отделните показатели на физическите качества на учениците със СОП от втори, трети и четвърти клас преди и след експеримента. Установява се, че с прилагането на методиката за въздействие нарастват силата и броя на корелациите между изследваните физически качества, което е признак за усъвършенстване структурата на физическата дееспособност на учениците със специални образователни потребности. Доказва се ефективността на приложената експериментална методика. По-силно методиката е въздействала върху учениците от четвърти клас. По-силни и по-голям брой корелации са установени при учениците от експерименталните групи в сравнение с учениците със СОП. С повишаване на възрастта нараства броят и силата на корелациите, което се дължи до голяма степен на приложената експериментална методика.

В четвъртата глава са изведени пет извода и три препоръки, които са правилно определени. Дияна Нанчева задълбочено е анализирала резултатите от експерименталното изследване, разкрила е определени

закономерности. Тя решава задачите, постига целта и потвърждава хипотезата, за което заслужава висока оценка.

Рецензията на дисертационен труд има определени научни приноси. Разкрити са теоретичните основи на деца със специални образователни потребности. Обосновано е значението за физическото възпитание и спорта за тяхната социална интеграция. Създадена е методика за развитие на двигателните качества на ученици със СОП в обучението по физическо възпитание и спорт. Експериментално е доказана нейната ефективност. Методиката е повлияла положително за социалната интеграция на учениците със специални образователни потребности.

По темата на дисертацията Дилиана Нанчева е публикувала 3 материала, на два от които е самостоятелен автор. Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията и отговаря на изискванията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Рецензията на дисертационен труд „Методика за развитие на двигателните качества на ученици със специални образователни потребности в обучението по физическо възпитание и спорт“ е оригинален научно-приложен труд със значими научни приноси. Дилиана Илкова Нанчева притежава задълбочени теоретични знания и приложни умения да провежда комплексни научни изследвания. Предлагам на уважаемото научно жури да ѝ присъди образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание, научна специалност Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. Методика на лечебната физкултура).

05.05.2016 г.

гр. София

Рецензент:

/проф. Д. Кайков/